

**ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚАЗАҚ-ТҮРІК УНИВЕРСИТЕТИ**

**БАСПА РЕГЛАМЕНТІ
БІРІНШІ БӨЛІМ**

Мақсаты, қолдану аясы, негізде және қысқартылған сөздер

Мақсаты

1-бап. (1) Бұл регламенттің мақсаты, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Ректораты тарапынан басылатын барлық басылымдардың (кітап, журнал тб.) жоспарлануы, басылуы, таратылуы және сатылуына қатысты тәсілдер мен негіздерді реттеу болып табылады.

Қолдану аясы

2-бап. (1) Осы регламент, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Ректоратына қарасты бөлімдер тарапынан баспаға ұсынылатын әртүрлі басылымдардың жоспарлануы, басылым ережелеріне сәйкестігінің қамтамасыз етілуі, басылуы, таратылуы және сатылуы талаптарын қамтиды.

Негізде

3-бап. (1) Осы регламент, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Жарғысының 8-ші бабының (с) тармағына негізделе отырып дайындалды.

Қысқартылған сөздер

4-бап. (1) Осы регламентте берілген;

а) Сараптау комиссиясы: Баспа комиссиясы тарапынан жасақталатын ең кемі алты адамнан тұратын комиссияны,

б) Ғылыми-публицистикалық еңбектер: Ғылыми зерттеу мен талдауларға негізделген, ғылыми жаңалығы түрфысынан сол ғылым саласына үлкен үлес қосатыны ғылыми әдіснамалық кеңес тарапынан расталған, сондай-ақ, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің ғылым кеңістігінде беделінің артуына ықпал ететін ғылыми еңбектерді,

с) Сыйлық кітаптары: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің білім және ғылым саласына орасан зор еңбек сінірген азаматтарға ұжым тарапынан (кафедра, факультет т.б.) дайындалған «Сыйлық» кітаптарды,

д) Материалдар жинағы: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінде ұйымдастырылған конгресс, симпозиум, конференция, семинар сияқты ғылыми іс-шараларда оқылған баяндамалар (мақалалар) жинағын,

е) Газет-журналдар: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің тиісті бөлімдері тарапынан дайындалған мәдениет, өнер және ғылыми-зерттеу тақырыптарындағы мерзімдік басылымдарды,

f) Оқулық : Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінде дайындық, арнайы орта білім, бакалавриат, магистратура және докторантура бағдарламаларында міндettі немесе таңдамалы пән ретінде оқытылатын; тиісті Оқу әдістемелік кеңестер тараپынан айқындалған талаптарға сәйкес дайындалған жеке авторлық еңбектерді немесе аударылған кітаптарды (материалдарды) білдіреді.

g) Өкілетті Кенес: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Өкілетті Кенесін,

h) Гылыми-көпшілік және мәдени таныттымдық кітаптар (сериялық және шағын көлемді анықтамалық кітаптар): Білім, ғылым, өнер және мәдениет салаларында дайындалған, жалпы оқырман қаумына арналған кітап, кітапша, брошюра және осы тәріздес басылымдарды,

i) Ректор: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Президентін,

j) Ректорат: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің ректоратын,

k) Ректор Өкілі: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің I Вице-президентін,

l) Университет: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетін,

m) Басқару кеңесі: Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің Басқару кеңесін,

n) Қемекші оқу-әдістемелік құралдар: университеттің дайындық, арнайы орта білім, бакалавриат, магистратура және докторантура бағдарламаларындағы міндettі немесе таңдамалы пәндердің бағдарламаларын қамтитын, сабакта пайдалануға ынғайлыш (тиімді), тиісті саладағы мәліметтерді қамтуды мақсат тұтқан кітаптарды,

o) Баспа комиссиясы: Ректор және ректор өкілі тағайындағы вице-президенттің төрағалығындағы үш адамнан құралған комиссияны,

ö) Эксперттік алқа: Баспа комиссиясы мен Сараптау комиссиясы тараپынан университетке қарасты факультет, институт және орталықтарда ең кемі үш оқытушы-профессордан жасақталатын, мамандықтарына қарай эксперттік сараптау жүргізетін тұлғаларды білдіреді.

ЕКІНШІ БӨЛІМ

Басқару, комиссиялар және олардың міндептері

Басқару

5-бап. (1) Университеттің Баспа комиссиясы, ректор және ректор өкілі тағайындағы тиісті вице-президенттің төрағалығымен жұмыс атқаратын үш адамнан құралады. Бұл үш адамнан құралған комиссия мен осы комиссия анықтайтын ең кемі алты адамнан (әр факультеттен бір өкіл) құралған Сараптау комиссиясы Баспа комиссиясының міндептерін (жұмыстарын) бірге атқарады. Университеттің баспа комиссиясы және оның қарамағындағы Сараптау комиссиясы, университеттің барлық баспа жұмыстарын жоспарлайды, реттейді және баспа регламентінде көрсетілген

міндеттерді орындауды. Баспа комиссиясының қабылдаған шешімдері, ректор және ректор өкілінің бекітуімен нақтыланады.

Баспа комиссиясы мен Сараптау комиссиясының міндеттері

6-бап. (1) Баспа комиссиясы мен Сараптау комиссияның міндеттері төмендегідей:

- а) Осы регламенттің талаптарына сәйкес басылымдар тұрғысынан қажетті реттеу және жоспарлау жұмыстарын жүргізу,
- б) Басуға дайын болған еңбектерді (кітаптар) сараптау (талдау); еңбектердің ғылыми маңыздылығына және оқу үдерісіне қажеттілігіне қарай университет тарапынан басылыш-басылмауы туралы шешім қабылдау,
- с) Университетте көмекші оқу құралы ретінде қолданылатын барлық басылымдар мен университеттің білім, ғылым, өнер және мәдениет салаларындағы жетістіктерді қоғам назарына ұсынуды мақсат тұтқан ғылыми-зерттеу жұмыстарының, конгресс материалдарының, сыйлыққа берілетін кітаптардың, газет-журналдардың, ғылыми көпшілікке арналған еңбектердің шығаралуын қамтамасыз ету,
- д) Қажет болған жағдайларда баспаға ұсынылған еңбекті тиісті саланың маманы болып табылатын ең кемі үш сарапшыға немесе тиісті сараптау бөліміне жіберу, зерттеу алаңына сәйкестігі, мазмұны мен сапасы туралы есеп талап ету,
- е) Баспалуға ұсынылған материалдың окулық, көмекші оқу-әдістемелік құрал немесе басқа оқулық түрлерінің қайсысына сәйкес келетіндігі туралы шешім қабылдау,
- ф) Басылу кезегі, басылым саны және басылу түрі туралы шешім қабылдау,
- г) Авторлық құқық, клише, қағаз, басылым, том және т.б. шығындарды назарга ала отырып кітаптың құнын есептеу,
- х) Басылған материалдардың қажет болған жағдайларда авторлық құқықтарын есептеу және төлем түрін айқындау,
- і) Қажет болған жағдайда медицина, әлеуметтік ғылымдар, жартылыстану және инженерлік ғылымдар, көркем өнер және консерватория салаларына қатысты сараптау жұмыстарын ұйымдастыру, олардың пікірлерін назарға алу.

Эксперттік алқының міндеттері

7-бап. (1) Эксперттік алқа, университеттің Баспа комиссиясы және Сараптау комиссиясы тарапынан университетке қарасты факультет, институт және орталықтарда қызмет атқаратын ең кемі үш оқытушыдан құралады. Олар, мамандықтарына қарай ұсынылған материалдарға эксперттік талдау жасайды.

(2) Эксперттік алқа басылатын материалдың тиісті кафедра немесе мамандықтың зерттеу нысанына сәйкес келіп-келмейтіндігін анықтап (қадағалап), мақсаты, қолдану аясы, мазмұны және ерекшелігі жағынан; Баспа регламенті талаптарына сәйкестігі тұрғысынан; сондай-ақ, материал жобасының жариялауға лайық немесе лайық еместігі туралы университеттің Баспа комиссиясы мен оған қарасты Сараптау комиссиясына жазбаша турде ең кеш дегенде бір ай ішінде пікір білдіреді. Бұл пікір, Сараптау комиссиясы тарапынан қарастырылғаннан кейін университет Баспа комиссиясы шешім шығарады.

ҮШІНШІ БӨЛІМ

Отініш беру, ерекшеліктер және бағалау

Материалдың басылудына отініш беру

8-бап. - (1) Университет тарапынан басылатын оқулықтардың, көмекші оку құралдарының, лекция жинақтарының және басқа да академиялық ерекшелікке ие кітаптар мен басылымдардың авторлары басылатын материалдың үлгісі мен қоса жазбаша түрдегі отініштерін университеттің Баспа комиссиясына береді.

(2) Университет тарапынан өткізілген конгресс, конференция, симпозиум және семинарларға қатысқан оқытушылар, жасаған баяндамаларының басылуды туралы отініштерін бөлім (мамандық, кафедра) атынан деканат немесе басқарма (дирекция) арқылы университеттің Баспа комиссиясына білдіреді.

(3) Алғаш рет шығарылатын, ғылыми мақалаларды қамтитын мерзімдік басылымдарға журнал редакторы университеттің Баспа комиссиясына журналдың басылу мақсаты туралы ұсыныс дайындал, отініш береді. Басылуды талап етілген журналдың баспа және алқа кеңесі, сарапшылар тізімі мен мақала форматының республикалық/халықаралық индекс критерийлеріне сай күрылуды керек. Университеттің Баспа комиссиясының ұсынысымен мен университеттің журналы ретінде басылып-басылмайтындығына шешім шығарылады. Басылуды және таратылуы бекітілген журналдар әр басылатын кезде Баспа кеңесінің төрағасы немесе редактор тарапынан ұсыныс арқылы Ректоратқа жіберіледі және Ректораттың бекітуімен журнал басылады.

Кітап мұқабасы

9-бап. - (1) Кітап мұқабасы:

a) Алдыңғы және ішкі мұқабасы: Басылымның (кітаптың) алдыңғы және ішкі мұқабасының алдыңғы және үстінгі сол жақ бетінде Ахмет Ясауи университетінің эмблемасы (танымбелгісі), одан кейін Ахмет Ясауи университетінің басылымдарының номірі, ортасында баспаның аты (материалдың аталуы), астында автор(лар)дың ғылыми атағы (еркіне қарай), аты-жөні және ең астында басылған жері мен жылы жазылады.

b) Артқы мұқабасы: Басылымның артқы мұқабасының сыртқы бетінде кітап туралы қысқаша шолу (сипаттама) немесе авторлардың 100 сөзден аспайтын өмірбаяндары және фотосуреттері (еркіне қарай) жазылады. ISBN номірі оң жақтағы тәменгі бұрышқа жазылады. Университет тарапынан басылатын еңбектерге (шығармалар) ISBN номірін алуға қатысты жұмыстар университеттің тиісті бөлімі тарапынан жүргізіледі.

c) Сырты: Басылымның (кітаптың) сыртының қалындығы жеткілікті деңгейде болған жағдайда, жоғарыдан тәменге қарай оқылатындағы етіп Ахмет Ясауи университетінің эмблемасы (танымбелгісі), баспаның аты мен авторлардың аты-жөні жазылады.

d) Алдыңғы және артқы мұқабаларының ішкі беті бос болады. Тек журналдардың ішкі мұқабаларында журналдың сипаттамасы және басқа да түсіндірмелер жазылады.

e) Басылымның (кітап) қысқаша сипаттамасында «Ахмет Ясауи университетінің Басқару кеңесінің/...../..... жылғы санды шешімімен басылған» деген жазу (сөз), басылым коды, басылым құқығы, ғылыми сарапшылардың тізімі, басылымның каталог мағлұматтары, ISBN және баспахана жайлы мәліметтер жазылады.

f) Басылым (кітап) басылып түптелгеннен кейін ұсынылған көлемге (денгейге) келтіріледі.

Басылым ұсыныстарының қарастырылуы

10-бап. - (1) Баспа комиссиясы және Сараптау комиссиясы, басылым ұсыныстарын төменде көрсетілген тәсілдерге сай қарастырады:

a) Баспаға ұсынылған материал қажет болса үш сарапшыға жіберіледі. Материалдарды қарастырған сарапшылар ой-пікірлерін жеке-жеке есеп (мәлімет) түрінде білдіреді. Баспа комиссиясы және Сараптау комиссиясы ғылыми сарапшылардың ой-пікірлерін негізге ала отырып ұсыныстарды қорытындылайды. Екі сарапшы қанағаттанарлық, үшіншісі қанағаттанарлықсыз баға берген жағдайда шығарманың университет мүмкіндіктері шенберінде басылуына шешім шығарылады. Үш сарапшының екеуі қанағаттанарлықсыз шешім қабылдаса, тиісті шығарманың университет тараپынан басылуы туралы ұсыныс қабылданбайды.

b) Басылуы жөн деп табылған материалдың сарапшылар тараپынан қаралған және тексерілген екі көшірмесі, материалды қарастырған сарапшылар тараپынан ұсынылған өзгерістердің назарға алынуы және жөнделуі үшін авторларына жіберіледі. Авторлар түзетулерді жасағаннан кейін (бар болса өз ой-пікірін қоса беру арқылы), шығарманың түзетілген соңғы көшірмесін сарапшы көшірмелерімен бірге Баспа комиссиясына қайтадан жібереді. Баспа комиссиясы тиісті өзгертулер мен түзетулердің жасалып-жасалмағандығын тексереді, қажет деп тапқан жағдайда тиісті сарапшыларға тексеру үшін жіберіп қайтадан олардың ой-пікірлерін алады және материалға қатысты соңғы шешімін қабылдайды.

c) Университеттің Баспа комиссиясы, материалдың басылуына немесе басылмауына қатысты соңғы шешімді Баспа регламентінің тиісті баптарына қарай шығарады және басылуы жөн деп табылған шығарманы Ректораттың бекітуіне ұсынады.

d) Баспа комиссиясы, басылымның нәтижесіне қатысты мәліметтерді авторларға жазбаша білдіреді.

e) Жариялану талаптарына сәйкес келмейтін материалдардың бір көшірмесі даулы жағдайларда пайдалану мақсатында тиітсі анықтамалық құжаттарымен бірге Ректоратта сақталады. Артық көшірмелері болатын болса, авторларға қайтарылады.

Басылу, сату және авторлық құқық

11-бап. - (1) Баспа комиссиясының ұсынысы және Ректорат шешімімен басылуы немесе электронды нұсқада басылуы жөн деп табылған материалдың авторларымен хаттама толтырылып, қол қойылады. Материалдың басылуы немесе электронды нұсқада жариялануынан кейін университет пен автор авторлық құқықтарын (электронды нұсқадағы басылымдардың авторлық құқықтарын да қоса) өткізеді. Басылған материалдың жалпы 25 данасы авторлық құқық ақысы ретінде авторларға ақысыз (тегін) беріледі.

(2) Аударма материалдарының жариялануы үшін, аудармашы аударма материалын басу құқығына ие тұлға немесе ұйым/мекемеден рұқсат алуы керек. Бұл жұмыс үшін тиісті төлемақының университет бюджетінен төленіп-төленбеуі жайлы Баспа комиссиясының ұсынысы негізінде Ректорат шешім қабылдайды.

(3) Басылымға қатысты шығындар бюджет жағдайына қарай университет тарапынан төленеді. Бюджет жағдайы жеткіліксіз болған жағдайларда шығындардың бір бөлігі немесе барлығы авторлар немесе демеушілер тарапынан төленеді.

(4) Басылған және басылым нөмірін алған материал, қандай да бір сату жұмыстары жүргізілмеген жағдайда, университет тарапынан сатуға ұсынылады. Университет басылымдарынан тыс басылымдардың қандай да бір тарату фирмасы, баспа үйі, университет бөлімі немесе тұлға тарапынан сатылуы университеттің Баспа комиссиясының ұсынысы және ректораттың бекітуімен жүзеге асырылады.

(5) Басылуы аяқталған және өзгертулер енгізілместен сол күйінде басылуы жоспарланған кітаптардың авторлары немесе редакторы тарапынан қайтадан басылуы үшін Баспа комиссиясына тиісті бөлім атынан деканат/басқарма арқылы өтініш беруі керек. Өзгерістер немесе қосымшалар енгізіліп қайтадан басылуы жоспарланған басылымдар, авторлар тарапынан өзгерістер енгізілгеннен кейін қайтадан қаралу (тексерілу) үшін тиісті бөлім арқылы деканат немесе басқармалар тарапынан университеттің Баспа комиссиясына жіберіледі және қарau (тексеру) үдерісі Баспа комиссиясы және соған қарасты Сараптау комиссиясы тарапынан айқындалады.

6) Университет немесе соған қарасты бөлімдер басылымдарын өздері ашатын сауда орындарында студенттерге сата алады. Оқулықтардың мүқабаларына осы регламентте көрсетілген әдіске қарай тиісті бағасының жазылуы керек. Жалпы мөлшерін (санын) басылымның санына бөлу арқылы бір кітаптың күны шығарылады. Басылған шығармалардың өзіндік күнына 20% үстеме қосылып сатылу бағасы белгіленеді.

7) Түскен кіріс ең кеш дегенде бір ай ішінде университет бухгалтериясының кассасына аударылады.

8) Еңбектің авторлық күкіртің ретінде берілетін қараждатты анықтауда материалдың беті негізге алынады және төленетін қараждат материалдың басылым санына қарай есептеледі. 200 сөздің күрайтын мәтін бір бет болып саналады.

a) Түпнұсқа фотосурет, карта, графикалық кесте және таблицалар басылғаннан кейін бет өлшемдерінің шаршы сантиметрінде екі сөз, ал сурет және өрнектерде торт сөз бар деп есептеліп, шығарманың осы бөлімдеріндегі сөздердің саны есептеледі. Аударма шығармалары (кітаптарында) мен иктисалтарда бұл тармақ қолданылмайды.

b) Авторлық күкірті, Өкілетті Кеңес Басқармасы тарапынан ректоратқа қызметке тагайындалған қызметкерге Түркия Республикасы, ал басқа қызметкерге Қазақстан Республикасы заңнамасына қарай есептеледі. Авторлық күкірттардың $\frac{1}{2}$ бөлігі нақты (қолма-қол) төленуі мүмкін. Қалған бөлігі шығармалардың басылым жұмыстары аяқталғаннан кейін беріледі. Қажет болған жағдайларда төлемдер белгілі бір жоспарға қарай жүзеге асырылады. 200 сөздің бет үшін төленетін авторлық күкірт шығарманың 1000 және одан аз басылым санының (данасының) ақысы болып есептеледі. 1000 данадан көп басылатын материалдарға авторлық күкірт толық бір бетке 20%-дан артық мөлшерде төленеді. Шығарманың алғашқы басылымы 1000 данадан аз болған жағдайда, кейінгі басылымдарының саны 1000-ға жетпейінше авторлық күкірт төленбейді. Автордың атынан немесе басқа бір себеппен шамадан тыс (артық) мөлшерде басылмайды және бастырылмайды.

ТӨРТІНШІ БӨЛІМ Әртүрлі ережелер

Басқа да талаптар

12-бап. - (1) Басылатын (шыгарылатын) материалдарда білдірілген ой-пікірлер, шығармалардың ғылыми ерекшелігі, тілі және басқа да мәселелердегі жауапкершілік авторларға жүктеледі.

(2) Осы регламенттің ережелеріне сайнан басылмаған және авторы тарапынан университеттен баска жерлерде басылған кітаптардың бетіне «Ахмет Ясауи университеті» деген жазу жазылмайды. Тек, кітаптың ішінде автордың Ахмет Ясауи университетінің оқытушысы екендігін және қызмет атқаратын бөлімін көрсететін мәліметтер берілуі мүмкін.

(3) Университет және соған қарасты бөлімдерге тиесілі оқулықтарды студенттерге сатылу құнынан ең кемі 20% төмен (арзан) бағамен, ал 5 жыл уақыт ішінде сатылмаған кітаптарды немесе баска да басылымдарды төмен бағамен сатуға, тіпті қажет болса тегін таратуға Баспа комиссиясы құқылы.

(4) Университет басып шыгарған әртүрлі басылымынан:

a) Қазақстан Республикасының Білім және Фылым министрлігі мен Ұлттық Фылым Академиясына екі дана,

b) Түркия Республикасының Мәдениет және Туризм министрлігінің Ұлттық кітапханасына екі дана,

c) Университет кітапханасына 5 дана,

d) Басылған кітапқа қатысы бар университет оқытушаларына бір дана,

e) Сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы, тіпті қажет болған жағдайда Түркия Республикасындағы жоғары окуорындарының кітапханаларына бір дана,

f) Университетіздің Әкілетті Кенес Басқармасына бір дана беріледі. Осы және басқа да ақысыз (тегін) таратылатын басылымдардың (материалдардың) саны, шешім қабылданған негізгі басылымдар санына кірмейді.

Күші жойылған ереже

13-бап. - (1) Осы регламенттің күшіне енуімен 18-02/2000 жылғы Әкілетті Кенес 11-мәжілісінде (шешім № 5.3) қабылданған «Баспа регламенті» өз күшін жояды.

Күшіне ену

14-бап. - (1) Осы регламент, 2012-2013 оқу жылында өз күшіне енеді.

Жүзеге асыру

15-бап. - (1) Осы регламенттің орындалуына университет ректоры және ректор өкілі жауапты.

Регламент қабылданған Әкілетті Кенес мәжілісінің

Күні: 02/06/ 2012

Мәжіліс № 42

Шешім № 17.2.3

